
Informatorium

POSPÍŠIL, I.: *Areál a filologická studia*. Masarykova univerzita, Brno 2013. 156 s. 978-80-210-6471-3.

Psaní vysokoškolských učebnic patří k činnostem, jimž se univerzitní pedagogové v dnešní době věnují spíše okrajově. Důvod je prostý, učebnice se nepovažuje za výsledek základního či aplikovaného výzkumu a nepřináší svému původci, resp. jeho zaměstnavateli v rámci hodnocení výsledků vědy a výzkumu žádné tzv. „riv-body“, a napsání příručky sebou nese pouze náklady a nikoliv výnosy. Nemluvě o faktu, že po dokončení učebnice čeká autora hledání finančních zdrojů na její vydání. Přesto je potřeba základních učebních textů nepopíratelná. Zejména v úvodních předmětech bakalářského studia, kde se studenti potřebují při seznamování s elementárními znalostmi a dovednostmi oboru opřít o ucelený text, kombinující odbornost na straně jedné a jistou míru zjednodušení vlastní učebnicím na straně druhé. Vstříc této potřebě vychází

projekt *Komplexní inovace studijních oborů a programů FF MU s ohledem na požadavky znalostní ekonomiky (FIFA)*, reg. č. CZ.1.07/2.2.00/28.0228, financovaný z Operačního programu Vzdělání pro konkurenceschopnost. Jednou z aktivit projektu je i vytvoření devadesátky učebních textů. Jedním z nich je i anotovaná publikace určená studentům oboru Filologicko-areálová studia.

Autorem příručky je v pravdě povolaný člověk, prof. Ivo Pospíšil, který koncepci filologicko-areálových studií v Brně buduje (ve spolupráci s dalšími odborníky, např. prof. J. Holzrem, doc. J. Gazdou) od poloviny 90. let minulého století. A že se jedná o koncepci úspěšnou, potvrzuje i fakt, že se stala inspirací pro vytváření oborů na několika středoevropských univerzitách. Areálová studia jako taková jsou pojmem, který povětšinou spojujeme výhradně se sociálními

vědami (především politologií) a jejichž tradice klademe do poválečné americké vědy. Jejich vznik tak úzce souvisí se slovanským areálem v jeho širší podobě, tj. se sovětským blokem. Tato oblast neztratila na atraktivitě ani po rozpadu bipolárního mocenského uspořádání, neboť se stala „laboratoří“ transformačních procesů. Zkoumáme-li slovanský areál, zjišťujeme, že areálové postupy na tuto látku byly uplatněny mnohem dříve, než se jim říkalo areálové a než se s tímto pojmem začalo ve 2. polovině 20. století pracovat. Jednak podstatu areálových studií můžeme hledat v minulosti evropského myšlení, a sice v ekonomických učebnicích 18. století, jednak je bytostně areálovou disciplínou slavistika. Areálově je vystavěna i balkanistika. Slavistika navíc v mnohém předznamenávala dnešní filologicko-areálová studia, tedy obor, jež spojuje filologický přístup ke zkoumané látce obohacovaný o další možné pohledy díky spolupráci s více obory se speciálním hlediskem. Jestliže v areálových studiích v tradičním (americkém) pojetí bývá filologie pouze pomocnou disciplínou, často redukovanou pouze na jazykový servis, filo-

logicko-areálová studia staví na předpokladu, že jazyk je klíčem ke kultuře. K filologickému základu filologicko-areálových studií patří kromě slavistiky také literární komparatistika, genologie a integrovaná žánrová typologie.

Příručka čtenáře postupně provádí problematikou filologicko-areálových studií v tematických okruzích. Počínaje předpoklady oboru a jeho historickými kořeny, přes jeho dnešní podobu a spolupráci s různými vědními obory a jejich zapojení do areálového výzkumu, a uzavírá exkurz několika příklady, jak areálový výzkum na poli literatury, resp. literární vědy provádět. Příručka obsahuje i slovníček frekventovaných pojmů, které by čtenářům mohly činit obtíže a jejichž znalost je pro pochopení textu důležitá. Nechybí ani výběrový seznam literatury, který se může stát východiskem pro další prohlubování znalostí oboru. Je pochopitelné, že studenti vítají každou učebnici, protože jim usnadňuje studium. Atraktivita recenzované příručky není dána pouze jejím obsahem, ale také faktem, že díky evropské dotaci je rozdávána studentům vybraných předmětů oboru zcela zdarma.